

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 509/2017
Гзз1 8/2017
Гзп1 12/2017
20.04.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Лидије Ђукић и Божидара Вујичића, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Миодраг Милетић, адвокат из ..., против тужене ББ, ... држављанке са боравиштем у ..., чији је пуномоћник Драгољуб Јовић, адвокат из ..., ради издржавања малолетног детета, одлучујући о ревизији тужене и о захтеву тужене за заштиту законитости и захтеву за преиспитивање правноснажне пресуде, изјављеним против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 584/16 од 17.11.2016. године, у седници одржаној 20.04.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене, изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 584/16 од 17.11.2016. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољен захтев за заштиту законитости тужене изјављен против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 584/16 од 17.11.2016. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољен, захтев тужене за преиспитивање правноснажне пресуде изјављен против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 584/16 од 17.11.2016. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Петровцу на Млави П2 91/14 од 29.04.2015. године, ставом првим изреке обавезана је тужена да на име свог доприноса за издржавање малолетне ВВ, плаћа 5.000,00 динара месечно, почев од 15.12.2008. године па убудуће док за то постоје законски услови, док је преко досуђеног износа до тражених 10.000,00 динара месечно, тужбени захтев одбијен, као неоснован. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 584/16 од 17.11.2016. године, жалба тужене је одбијена, као неоснована и првостепена пресуда потврђена у усвајајућем делу става првог изреке.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужена је изјавила ревизију, захтев за заштиту законитости и захтев за преиспитивање правноснажне пресуде. Ревизију је изјавила због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", број 72/11), па је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а нема ни повреде из тачке 6, 8, 10. и 11. истог става, на које се ревизијом указује, јер у поступку није донета пресуда на основу признања или одрицања, као ни пресуда због пропуштања или изостанка (члан 374. став 2. тачка 6. ЗПП), туженој није повређено право на употребу свог језика, јер такав захтев у поступку није ни поставила (тачка 8 овог става), а не ради се ни о правноснажно пресуђеној ствари нити је о истом захтеву већ закључено судско поравнање, док је у поступцима о породичним односима јавност искључена у складу са одредбом члана 206. став 1. ЗПП, па нема ни повреде из члана 374. став 2. тачке 10. и 11. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, малолетна ВВ је рођена ... године, у току трајања заједнице живота парничних странака, која је престала 2008. године, када је тужена напустила заједницу, а малолетна ВВ остала да живи са оцем, овде тужиоцем и његовом мајком, у њиховој породичној кући у Малолетна ВВ је психо-физички здраво дете, њен интелектуални развој је у складу са календарским узрастом, емотивно је везана за оца, па је изразила и жељу да остане да живи у домаћинству оца, што је у складу и са мишљењем надлежног Центра за социјални рад, с обзиром да се отац и до сада адекватно бринуо о њој, уз утврђену способност да препозна и одговори на њене основне и развојне потребе. Утврђено је да је малолетна ВВ ученица ... разреда основне школе, а да је за задовољење њених потреба, које се односе на исхрану, набавку одеће, обуће, средстава за хигијену, као и школских књига и прибора, неопходно месечно издвојити 15.000,00 динара. Минимална сума издржавања, коју утврђује надлежно министарство у висини накнаде за лица на породичном смештају, одређена је у износу од 23.640,00 динара.

Судови су утврдили да је тужена ... држављанка, рођена ... године, да је у ... засновала брак из кога има сина старости ... година, који живи са оцем, али да тај брак није разведен, а по договору са супругом – она не даје издржавање за сина. Тужена већ 10 година живи у Србији, а пре 5 година је засновала заједницу живота са ГГ, са којим живи у ..., у заједничком домаћинству које још чине и родитељи и баба ГГ. Ово домаћинство поседује око 6 хектара земље и издржавају се од пољопривреде и иностраних пензија у висини од око 1.200 евра месечно. Тужена је завршила ... и незапослена је.

Тужилац је рођен ... године, по занимању је ... и до пре две-три године је радио приватно у ..., као ..., али од тада је незапослен. Издржава се од уштеђевине и новца добијеног од продаје њиве коју је наследио од оца и од иностране пензије

своје мајке, која месечно износи око 650 евра. Поседују 4 хектара земље, коју не обрађују (јер не поседују механизацију), већ земљу дају у закуп, али не за новац већ за пољопривредне производе.

Код овако утврђеног чињеничног стања, Врховни касациони суд налази да су судови правилно ценили све релевантне околности предвиђене чланом 160. Породичног закона ("Сл.гласник РС" бр.18/05), које су од утицаја на одлуку о висини издржавања малолетног детета, када су обавезали тужену да доприноси њеном издржавању у висини од 5.000,00 динара месечно.

Малолетна ВВ је дете школског узраста, па је побијаном одлуком правилно примењено материјално право, предвиђено чланом 160. став 1. и 2. Породичног закона, приликом утврђивања њених потреба, од чега зависи и одлука о висини доприноса њеном издржавању, од стране родитеља са којим она не живи. Правилан и потпун развој детета подразумева право на обезбеђење најбољих животних и здравствених услова (члан 62. став 1. Закона), као и право на образовање у складу са способностима, жељама и склоностима детета (члан 63. став 1. Закона). Дете има право на издржавање од оба родитеља, док се висина издржавања одређује према његовим потребама, као повериоца издржавања и могућностима дужника издржавања (чл. 75, 155. став 2. и 160. став 1. Породичног закона). Могућности родитеља, као дужника издржавања, зависе од његових прихода, могућности за запослење и стицање зараде, његових личних потреба, обавезе издржавања других лица и других околности од значаја за издржавање (члан 160. став 3. Породичног закона). Међутим, приликом одлучивања о висини издржавања, мора се водити рачуна и о минималној суми издржавања, која се одређује у висини накнаде за лица на породичном смештају, коју утврђује надлежно министарство.

Правилна примена наведених одредаба Породичног закона (које су у складу и са међународним правилима које је наша земља ратификовала), обавезују суд да приликом доношења одлуке о издржавању деце води рачуна о њиховим најбољим интересима, док се обавеза родитеља као дужника издржавања заснива на критеријуму одговорног родитељства. То значи да је родитељ који не живи са малолетним дететом увек у обавези да доприноси његовом издржавању и то бар у висини минималне суме предвиђене чланом 160. став 4. Породичног закона. У случају да је родитељ – дужник издржавања у ситуацији да може да плаћа преко законом предвиђене минималне суме издржавања, узимају се у обзир критеријуми везани за његове могућности (висина зараде, обавезе издржавања других лица, његове личне потребе), али и веће потребе деце као поверилаца издржавања и то оне које су изнад минималних потреба, у ком случају је суд дужан да детету омогући ниво животног стандарда какав ужива родитељ – дужник издржавања. Једино на овај начин малолетној деци се може обезбедити сума неопходна за задовољење њихових потреба и то егзистенцијалних, здравствених, образовних и социјалних.

Побијаном одлуком исправно су оцењене све наведене - релевантне околности и то најпре потребе малолетне ВВ, према њеном узрасту, усаглашене захтевима и условима средине у којој она живи у време доношења нижестепених одлука. Приликом одлучивања о висини издржавања, цењене су и могућности

тужене, утврђене у складу са чланом 160. став 3. истог закона, уз правилан закључак судова да је околност што је незапослена, не ослобађа обавезе да доприноси издржавању своје малолетне ћерке, посебно имајући у виду да се ради о младој и здравој, радно способној особи и као таква је дужна да обезбеди законити извор прихода, који је довољан да у разумној мери подмири потребе детета са којим не живи.

Имајући ово у виду, као и да је минимална сума издржавања коју утврђује надлежно министарство, одређена у висини од 23.640,00 динара, Врховни касациони суд налази да су побијаном одлуком правилно утврђене потребе малолетне ВВ и на тај начин основано закључено да ће исте бити делимично подмирене доприносом тужене од 5.000,00 динара месечно. Преко висине доприноса за који је тужена обавезана да учествује у издржавању малолетне ћерке, а до висине утврђених средстава неопходних за задовољење укупних месечних потреба детета, доприносиће отац, како у материјалним средствима тако и радом са њом.

Неосновано се ревизијом указује да је тужена незаконито обавезана да издражавње за малолетну ВВ плаћа почев од подношења тужбе суду, односно од 15.12.2008. године, истицањем да је ово потраживање застарело, јер је протекло 8 година од подношења тужбе, с обзиром да се, применом члана 388. ЗОО, застарелост потраживања прекида управо подношењем тужбе, а тужилац тужбом издржавање за малолетно дете потражује тек од момента подношења тужбе, а не и за период пре тога.

Наводе у ревизији којима се истиче да је тужена болесна и радно неспособна особа, Врховни касациони суд није ценио, с обзиром да овај навод, супротно одредби члана 314. ЗПП, тужена први пут истиче у поступку по жалби и ревизији (при чему ни уз жалбу ни уз ревизију не доставља доказе о томе).

На основу изнетог, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Испитујући дозвољеност захтева за заштиту законитости, који је тужена изјавила због, како наводи, повреде закона на штету јавног интереса, Врховни касациони суд је нашао да је исти недозвољен, јер захтев за заштиту законитости, као правни лек, није предвиђен Законом о парничном поступку који се примењује у конкретном случају.

Наиме, захтев за заштиту законитости, као правни лек предвиђен је Законом о парничном поступку који је објављен у "Сл. гласнику РС" број 125/04 и 111/09. Међутим, 1. фебруара 2012. године ступио је на снагу нови Закон о парничном поступку ("Сл. гласник РС", бр.72/11), којим захтев за заштиту законитости није предвиђен као правни лек. Одредбом члана 506. став 1. новог ЗПП (прелазне и завршне одредбе), прописано је да ће се поступци започети пре ступања на снагу овог закона (01.02.2012. године), спровести по одредбама Закона о парничном поступку ("Сл. гласник РС", бр.125/04 и 111/09), а ако је у поступцима из става 1. овог члана после ступања на снагу овог закона пресуда, односно решење којим се окончава поступак, укинито и враћено на поновно

суђење, поновни поступак спровешће се по одредбама овог закона (став 2. истог члана). Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о парничном поступку ("Сл. гласник РС", бр.125/04 и 111/09), како је прописано чланом 507. став 1. овог ЗПП, а чланом 508. Закона, предвиђено је да овај закон ступа на снагу 1. фебруара 2012. године.

Имајући у виду начин на који цитиране прелазне и завршне одредбе новог Закона о парничном поступку уређују његову примену, произлази да се одредбе новог ЗПП примењују на поступке у којима је тужба поднета после ступања на снагу новог Закона, односно после 1. фебруара 2012. године и на поступке у којима је после наведеног датума укинута првостепена одлука и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење. По одредбама Закона о парничном поступку објављеном у "Сл.гласнику РС" бр.125/04 и 111/09, спроводе се само поступци који су започети пре ступања на снагу новог закона, односно пре 1. фебруара 2012. године.

У конкретном случају тужба јесте поднета 15.12.2008. године, али је првостепена пресуда којом је одлучено о тужбеном захтеву, решењем Апелационог суда у Крагујевцу од 13.05.2014. године, делимично укинута (у делу о ком је одлучено побијаном одлуком) и враћена првостепеном суду на поновно одлучивање, дакле када је већ престао да важи стари ЗПП ("Сл. гласник РС", бр.125/04 и 111/09). То даље значи да је поновљени поступак вођен и окончан по одредбама новог Закона о парничном поступку ("Сл. гласник РС", бр.72/11 и 55/14). Како захтев за заштиту законитости овим законом није предвиђен као правни лек, то је као такав недозвољен, па је Врховни касациони суд одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је због повреде закона на штету јавног интереса, против правноснажне пресуде изјавила и захтев за преиспитивање правноснажне пресуде, па је Врховни касациони суд, испитујући дозвољеност захтева за преиспитивање правноснажне одлуке, у смислу члана 422. став 2. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ број 72/11 и 55/14), нашао да ни овај захтев није дозвољен.

Наиме, одредбама члана 421. до 425. Закона о парничном поступку који је објављен у „Сл. гласнику РС“ број 72/11, као правни лек предвиђен је захтев за преиспитивање правноснажне пресуде. Одредбом члана 421. став 1. овог Закона, предвиђено је да Републички јавни тужилац против правноснажне пресуде донете у другом степену, може Врховном касационом суду поднети захтев за преиспитивање правноснажне пресуде. Ставом другим, трећим и четвртим истог члана, предвиђено је под којим условима и у којим роковима Републички јавни тужилац може поднети овај ванредни правни лек, као и поступање другостепеног суда по пријему захтева. Одредбе члана 422. до 425. ЗПП, прописују поступање Врховног касационог суда приликом одлучивања о захтеву.

Имајући у виду да је у конкретном случају тужена поднела захтев за преиспитивање правноснажне пресуде, а да само Републички јавни тужилац има право да поднесе овај правни лек, при чему законом није предвиђено супсидијарно право странке да поднесе захтев уколико то не учини надлежни јавни тужилац, Врховни касациони суд налази да, у овој правној ствари, захтев за

преиспитивање правноснажне пресуде није поднет од стане овлашћеног лица, у смислу члана 421. став 1. ЗПП, па је као такав недозвољен.

На основу изнетог, применом члана 422. став 2. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке

**Председник већа-судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић